

«Дністровська». *Аграрний Вісник Причорномор'я*. Одеса, 2017. Вип. 83. С. 258–261.

2. Влізло В. В., Готтер Г., Баумгартнер В. Патогенетичні механізми виникнення кетозу у лактуючих корів. *Ветеринарна медицина : міжвідомч. тематич. наук. збірн.* № 71. Київ : Аграрна наука. С. 56–60.

3. Левченко В. І., Сахнюк В. В. Кетоз високопродуктивних корів. *Вісник Білоцерківського держ. аграр. ун-ту*. Вип. 11. Біла Церква, 2000. С. 69–73.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-543-3>28

SCIENTIFIC SUBSTANTIATION OF THE IMPORTANCE OF ETHOLOGY AND ANIMAL WELFARE IN THE WORK OF A VETERINARIAN

НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЗНАЧЕННЯ ЕТОЛОГІЇ ТА БЛАГОПОЛУЧЧЯ ТВАРИН В РОБОТІ ЛІКАРЯ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Ulko L. G.

*Doctor of Veterinary Sciences,
Professor at the Departments of internal
medicine, pharmacy and biochemistry
Sumy National Agrarian University
Sumy, Ukraine*

Улько Л. Г.

*доктор ветеринарних наук,
професор кафедри внутрішніх хвороб,
фармації та біохімії
Сумський національний аграрний
університет
м. Суми, Україна*

Nechyporenko O. L.

*Doctor of Veterinary Sciences,
Professor,
Head of the Department of internal
medicine, pharmacy and biochemistry
Sumy National Agrarian University
Sumy, Ukraine*

Нечипоренко О. Л.

*доктор ветеринарних наук, професор,
завідувач кафедри внутрішніх хвороб,
фармації та біохімії
Сумський національний аграрний
університет
м. Суми, Україна*

Hrek V. A.

*Postgraduate Student at the Department
of internal medicine, pharmacy and
biochemistry
Sumy National Agrarian University
Sumy, Ukraine*

Грек В. А.

*аспірант кафедри внутрішніх хвороб,
фармації та біохімії
Сумський національний аграрний
університет
м. Суми, Україна*

Добробут тварин є ключовим аспектом сучасної ветеринарної медицини. В останні десятиліття значна увага приділяється питанням морального статусу тварин, їхніх прав та впливу добробуту на продуктивність, здоров'я та поведінку [3]. З огляду на це, наукове дослідження поведінкових реакцій та потреб тварин є важливим для формування етичних стандартів та законодавчих ініціатив у сфері їх утримання.

Розвиток ветеринарної науки сприяв більш глибокому розумінню впливу умов утримання на фізіологічні та психологічні аспекти життя тварин. Оцінка добробуту включає моніторинг поведінкових, фізіологічних та соціальних аспектів, що допомагають визначити, наскільки комфортно почуваються тварини в конкретних умовах [5].

Поведінка є основним показником фізіологічного та психологічного стану тварин. Відхилення від нормальної поведінки, такі як агресія, апатія або стереотипні рухи, можуть свідчити про стрес чи дискомфорт [5]. Згідно з утилітарним підходом до етики, запропонованим Джеремі Бенетом, рівень страждання тварин повинен оцінюватися та мінімізуватися, навіть якщо це приносить користь людям [8].

Поведінка тварин є ключовим показником їхнього добробуту. Вона може вказувати на фізичний дискомфорт, емоційний стрес або соціальні проблеми. Наприклад, у великої рогатої худоби зміни в поведінці, такі як зниження соціальної активності чи уникання контактів, часто свідчать про погіршення здоров'я [6]. Спостереження за коровами показали, що тварини, які переживають стрес, уникають взаємодії з людьми та іншими членами стада, що може бути показником дискомфорту [7].

У птахівництві поведінкові порушення, такі як вищипування пір'я або канібалізм, є прямими наслідками погіршеного добробуту. Вони можуть бути викликані недостатнім простором, відсутністю об'єктів для дослідження чи поганою якістю кормів. У свинарстві стереотипна поведінка, як-от безперервне кусання ґрат, вказує на хронічний стрес через обмеження рухової активності та недостатнє середовище збагачення [3].

Дослідження показали, що добробут тварин безпосередньо впливає на їхні фізіологічні параметри. Наприклад, високий рівень стресу призводить до підвищення рівня кортизолу, що негативно впливає на імунну систему та репродуктивні функції [7]. Водночас створення комфортного середовища знижує ризики захворювань та підвищує продуктивність тварин [6].

Згідно з дослідженнями EFSA [4], добробут тварин має безпосередній вплив на якість продукції. Наприклад, у молочному скотарстві

стрес корів призводить до зниження надоїв, а в птахівництві – до підвищеного рівня смертності птахів. Це вимагає розробки ефективних методів оцінки та моніторингу рівня добробуту.

Аналіз сучасних досліджень показує, що питання добробуту тварин стає все більш актуальним у науковій спільноті. За останні п'ять років було опубліковано значну кількість досліджень, що аналізують фактори впливу на стан тварин. Наприклад, Mellor et al. розробили модель п'яти доменів оцінки добробуту, яка включає фізичний стан, середовище, харчування, поведінку та психічний стан [7].

Крім того, дослідження Fraser [5] демонструє, що найкращі практики утримання сільськогосподарських тварин базуються на врахуванні їхніх природних потреб. У той же час, Grandin [6] наголошує на важливості мінімізації стресових факторів під час транспортування та утримання тварин у промислових умовах.

Сучасні етичні теорії, такі як деонтологія та етика прав тварин, наголошують на необхідності дотримання моральних обов'язків щодо тварин. Законодавство багатьох країн, включаючи ЄС та Великобританію, закріплює принципи гуманного поводження з тваринами, що базуються на наукових даних [2, 1]. Наприклад, у Великобританії у 2022 році було прийнято закон про визнання тварин як чутливих істот, що підтверджує їхнє право на належний рівень добробуту [1].

Таким чином, забезпечення добробуту тварин має значний вплив на їхню поведінку, здоров'я та продуктивність. Науковий підхід до вивчення поведінки та потреб тварин є необхідним для розвитку етичних стандартів та законодавчих ініціатив. Подальші дослідження у цій сфері допоможуть оптимізувати методи утримання та догляду за тваринами.

Література:

1. Animal Welfare (Sentience) Act. UK Government Legislation. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2022/22> (дата звернення: 11.03.2025).
2. Animal Welfare Act. UK Government Legislation. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/45/contents> (дата звернення: 11.03.2025).
3. Broom, D. M. Animal Welfare in the 21st Century. Cambridge University Press. URL: <https://www.fondation-droit-animal.org/documents/AnimalWelfare2019.v1.pdf>. (дата звернення: 11.03.2025).
4. Emma Jane Drummond E. The Role of Animal Welfare Science in European Union Farm Animal Welfare Legislation. URL:

<https://etheses.whiterose.ac.uk/id/eprint/32203/1/Drummond%2C%20Emma%2C%20Thesis%20Final%202022.pdf> (дата звернення: 11.03.2025).

5. Fraser, D. Understanding Animal Welfare. URL: https://www.academia.edu/50075878/D_Fraser_Understanding_Animal_Welfare_UFAW_Series_Wiley_Blackwell_Oxford_324_pp_ISBN_978_1_4051_3695_2 (дата звернення: 11.03.2025).

6. Grandin T. Improving Animal Welfare: A Practical Approach. CABI. P. 2019. P. 99–346.

7. Mellor D. J., Beausoleil N. J., Littlewood, K. E. The Five Domains Model: Welfare assessment in animals. *Animals*. 2021. № 11(9). P. 2571.

8. Singer P. Animal Liberation. HarperCollins. URL: <https://grupojuvenfl.wordpress.com/wp-content/uploads/2019/10/peter-singer-animal-liberation-1.pdf> (дата звернення: 11.03.2025).